بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު
ދިވެހިރާއްޖެ

ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތް

- ރެފަރެންސް ނަންބަރު: 2021/HC-A/139
- އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް: މޯލްޑިވްސް ނެޝަނަލް ޑިފެންސް ފޯސް (ދިވެހި ލަޝްކަރު)
- އިސްތިއުނާފު ކުރެވުނު ފަރާތް: އަބްދުﷲ ޙަސަން / އަލިވާދީ، ސ. ފުނަދޫ
- މައްސަލައިގެ ބާވަތް: އިދާރީ ފިޔަވަޅަކާބެހޭ ދަޢުވާ

މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް:
ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ފައިސަލް
އިސްފަނޑިޔާރު ޙުސައިން ޝަހީދު
ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ސަލީމް

ނިމުނު ތާރީޚް: 21 ޞަފަރު 1446 / 26 އޮގަސްޓު 2024

ހައިކޯޓުގައި ޤަޟިއްޔާ ރަޖިސްޓަރީ ކުރެވުނު ތާރީޚް:

14 ރަމަޟާން 1442

26 އެޕްރީލް 2021

އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު މައްސަލަ:

- ނަންބަރު: 3313/Cv-C/2019
- ނިންމި ތަން: ސިވިލް ކޯޓު
- ޤާޟީ: އިޔާދު ޢިއްޒަތުލްޙަލާބީ ރަޝީދާ
- ހުށަހެޅުނު ތާރީޚް: 16 ސެޕްޓެންބަރު 2019
- ނިމުނު ތާރީޚް: 30 ޑިސެންބަރު 2020

އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް

މޯލްޑިވްސް ނެޝަނަލް ޑިފެންސް ފޯސް

ވަކީލު: ޙައްމާދު ވާފިރު

އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތް

އަޙްމަދު ޙަސަން / އަލިވާރި، ށ. ފުނަދޫ

މަދަނީ - ވަޒީފާއާބެހޭ - މައްސޫލީ އަދުލުވެރިކަން ޤާއިމުވެ އިޖުރާއީ އަދުލުވެރިކަން ޤާއިމުކުރުން - ގެއްލުމުގެ ބަދަލު

- <u>ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ފައިސަލްގެ ރައުޔު:</u>

މައްސަލައިގެ ތަޢާރަފު:

1. މިއީ ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 3313/Cv-C/2019 މައްސަލަ ނިންމާފައިވަނީ ޝަރުޢީ ނުވަތަ ޤާނޫނީ އުޞޫލުތަކާ ޚިލާފަށް ކަމަށް ބުނެ މޯލްޑިވްސް ނެޝަނަލް ޑިފެންސް ފޯސް (މިގެ ފަހުން "ދައުލަތް" ނުވަތަ "އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތް" ކަމަށް ބުނެވިފައި)ގެ ފަރާތުން އެ މައްސަލަ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް އިސްތިއުނާފުކުރުމުން ހުށަހެޅުން ބަލާފައިވާ ދަސްވިއްޔާއެވެ. މި ދަސްވިއްޔާގައި އިސްތިއުނާފު ރައުޔާ ފަރާތަކީ ށ. ފުނަދޫ / އަލިވަރި، އަޙްމަދު ޙަސަން[1] އެވެ.

މައްސަލައިގައި ކަން ހިނގާފައިވާގޮތް

2. އަޙްމަދު ޙަސަން އަކީ މޯލްޑިވްސް ނެޝަނަލް ޑިފެންސް ފޯސްގެ ކޯޕްރަލްގެ މަޤާމުގައި ވަޒީފާ އަދާކުރަމުން ދިޔަ ފަރާތެކެވެ.[2]

3. އެ މަޤާމުގައި ވަޒީފާއަދާ ކުރަމުން ދަނިކޮށް ބައަކު މިހުން ށ. ފުނަދޫއަން މަސްތުވާތަކެތި ފޮނުވަން އުޅޭ ކަމުގެ މައުލޫމާތު ކޯސްޓްގާޑް ސަރވިސްގެ އިންޓެލިޖެންސްއަށް ލިބުމާއި ގުޅިގެން 2014 ނޮވެންބަރު 25 ވަނަ ދުވަހުގެ 10:00 ހާއިރު ކޯސްޓްގާޑް ސަރވިސް އިން ހާއްސަ އޮޕަރޭޝަނެއް ހިންގިއެވެ.[3]

4. އެ އޮޕަރޭޝަނުގައި އަޙްމަދު ޙަސަންއާއި އިތުރު މީހަކު ކޯސްޓްގާޑް ސަރވިސްގެ ބޯޓުގެ ދަނަން ގެންދެވުނެވެ. ގެންގޮސް މިހިސާބު ޖަވާބުން އަޙްމަދު ޙަސަން އާއި ސުވާލުކުރުމުން އޭނާގެ ރައްޔިތުންގެ ބަނދަރު މިހާރު އަތުން ކޮތަޅެއް ރަނގަޅުކުރައްވާފައި ކަމަށާއި، އެ ކޮތަޅު އޭނާ މިހާރު ރަނގަޅުކުރަން ދަނިކޮށް ފޮޅުން

[1] އައިޑީކާޑު ނަންބަރު A285562
[2] ވަޒީފާ އަދާކުރެއްވި ރިކޯޑު
[3] ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 3313/Cv-C/2019 މައްސަލަ ނިމުނު ގޮތުގެ ރިކޯޑު

އައިސް ހުއްޓުވީކަމަށާއި، އެ ބޯޓުގެ ތެރޭގައި ހުރި ކޯސްޓްގާޑްސްގެ ތެރޭގައި މަސްތުވާތަކެތި ހުރިކަން އެނގިފައިވަނީ ފުލުހުން އޮޅުގެ ހާސިލުކުރުމަށް ކޯސްޓްގާޑްގެ ފުރިހަމަ ކަނޑުމުންކަމަށް އަޙްމަދު ބަސާން ބުނެފައިވާކަމަށް ދައުލަތުން ބުނެއެވެ.[4]

5. މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ކުރާގެ ފެށިން ހަވާލުކުރެވިފައިވާ އެމް.އެން.ޑީ.އެފް ފަދަ މުއައްސަސާއެއްގެ މުވައްޒަފުން ކަމުގައިވެފައި، އަދި އެ ވަގު މުއައްސަސާއެއްގެ މުވައްޒަފުން ވަޒީފާ ޙައްޤުތަކާއި ނުވާތީ، އަޙްމަދު ބަސާން ސިފައިންގެ ވަޒީފާއިން ވަކިކޮށްލެއްވުމަށް އެދި ވައިސް ޗީފް އޮފް ޑިފެންސް ފޯސްގެ ފަރާތުން މިނިސްޓަރ އޮފް ޑިފެންސް އެންޑް ނޭޝަނަލް ސެކިއުރިޓީ އަށް ހުށަހަޅާފައެވެ.[5]

6. އެގޮތުން އިދާރީގޮތުން ސިފައިންގެ ޤާނޫނުގެ 31 ވަނަ މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން އަޙްމަދު ބަސާން ސިފައިންގެ ވަޒީފާއިން ވަކިކޮށްލައްވާފައެވެ.[6]

7. އަޙްމަދު ބަސާން ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމާ ގުޅިގެން އެ ވަކިކުރި ކުރުމަކީ ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ އުސޫލުތަކާ ޚިލާފަށް ވަކިކުރި ކުރުމުކަމަށް ބުނެ އަދި ވަޒީފާއިން ވަކިކުރި ދުވަހުން ފެށިގެން ބަދަލުކުރާ ދުވަހާއި ހަމައަށް ލިބެންޖެހޭ މުސާރައާއި އިނާޔަތްތަކާއެކު އަލުން ވަޒީފާ ދިނުމަށް އަމުރުކޮށްދިނުމަށް އެދި، އަޙްމަދު ބަސާންގެ ފަރާތުން ސިވިލް ކޯޓުގައި ދަޢުވާކުރައްވާފައެވެ.[7]

ސިވިލް ކޯޓުން މައްސަލަ ނިންމިގޮތް

8. ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 3313/Cv-C/2019 މައްސަލައިގައި ޙުކުމް ކޮށްފައިވަނީ:

---

[4] ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 3313/Cv-C/2019 މައްސަލަ ނިމުނު ގޮތުގެ ރިޕޯޓު

[5] މޯލްޑިވްސް ނޭޝަނަލް ޑިފެންސް ފޯސްގެ ނަންބަރު MNDF-01-J1-HR(01)/28/2015/07 (06 ޖަނަވަރީ 2015) ސިޓީ

[6] މިނިސްޓްރީ އޮފް ޑިފެންސް އެންޑް ނޭޝަނަލް ސެކިއުރިޓީގެ ނަންބަރު (2)PM-1/2015/11 (19 ޖަނަވަރީ 2015) ވަޒީފާއިން ވަކިކުރި ސިޓީ

[7] ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 3313/Cv-C/2019 މައްސަލަ ނިމުނު ގޮތުގެ ރިޕޯޓު

"ދެންނަށް، އިސްތިފްދާ ބަޔާންތަކާއި، ޚަރަދުކުރެވުނު ނުކުތާތަކާއި، ހުށަހެޅިފައިވާ ލިޔުންތަކާއި، ކަމާގުޅޭ ޤާނޫނުތަކުގެ މައްޗަށް ރިޢާޔަތްކޮށް ބަލާއިރު، ދައުލަތާ، ނ. ފޮހަދޫ، އަލިވަރި އަބްދުﷲ ޙަސަން، މާލޭ ޕޯސްޓް ޝަރިކަތުގެ ޖެނެރަލް ޖޯސްގައި އެޑްމިނިސްޓްރޭޓަރ ވަޒީފާއިން ވަކިކޮށްފައިވާ، އެދުރުވެރި އެކަނިވެރިކަމާ ސަބަބުން އޮފީސްތަކުގެ އިތުރުން ސިއްކާ، އިޖުރާއީ އުޞޫލުތަކަށް ތަބާވެފައިނުވާތީ، ހުށަހަޅާފައިވާ ލިޔުންތަކުން ޝަރީޢަތަށް ސާބިތުވާގޮތުން،

ދައުލަތާ ފަރާތް ޕްރޮކިއުމަންޓް ޖޯސްގައި އެޑްމިނިސްޓްރޭޓަރ ވަޒީފާ އަސަރު އިޖާރާކުރުމުގެ ބަޔާން ނުކުތާކަމާއި، އިޖުރާއީ އުޞޫލުތަކަށް ތަބާވެފައިނުވާތީ ދައުލަތާ ފަރާތް ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމުގެ ސަބަބުން އުޞޫލުތަކަށް ބަދަލުގެ ގޮތުގައި 01 (އެކެއް) އަހަރު ދުވަހުގެ މުސާރައާއި އިނާޔަތްތަކަށްވާ -/149,520ރ (އެއްލައްކަ ސާޅީސް ނުވަހާސް ފަސްސަތޭކަ ވިހި ރުފިޔާ) އާއި މި މުއްދަތުގައި ރަސްމީ ސަރުކާރުގެ އިނާޔަތްތަކުގެ ދުވަހުގައި ހަމަވާ ފައިސާ އަދަދު ހިސާބުން އަދި ދަންޖެހޭ ނަންބަރުން ކަނޑައަޅައި، މި ފައިސާ އަދަދު ހިސާބުކުރުމުގައި ވެއިޓިންގެ ގޮތަށް 30 ސެޕްޓެމްބަރު 2020 އިން ފެށިގެން، 01 (އެކެއް) މަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައި ސިވިލް ކޯޓަށް ދައުލަތުން ހަވާލުކުރުމަށް، ދައުލަތާ ފަރާތް ވަޒީފާގެ މައްޗަކާއި، ދިވެހި ދައުލަތަށް އަންގައި ހުކުމް ކުރެއްވިއެވެ.[8]"

މިފަދައިންނެވެ.

އިސްތިއުނާފު ނުކުތާތައް

9. ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 3313/Cv-C/2019 މައްސަލާގައި އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް އެދި ދައުލަތުގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވަނީ އެއްމެ ނުކުތާއެކެވެ. އެ ނުކުތާއަކީ

9.1- އިސްތިއުނާފު ޢަރުޟުވާ ފަރާތް ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމުގައި އިޖުރާއީ އުޞޫލުތަކަށް ތަބާވެފައިނުވާތީ، ގެއްލުމުގެ ބަދަލުގައި ޖުމްލަ 1 (އެކެއް) އަހަރު ދުވަހުގެ މުސާރައާއި އިނާޔަތްތަކަށްވާ -/149,520ރ

[8] ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 3313/Cv-C/2019 މައްސަލައިގެ "ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތުގެ ރިޕޯޓު"ގެ ޞަފްޙާ

(އެޕެލަންޓަ ސާލިޙްސުނުވާކަށް ފަސްސަވާރުކަ ވިޔަ ޙުކުމާ) އާއި އެ މުއްދަތުގައި ތަފާސްވާން މަހުގެ އިސްނާދުގެ ގޮތުގައި ބަޔާންވާ ފައިސާ ނަގައިދިނުމަށް ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 3313/Cv-C/2019 ޤަސްދުއްލާގައި ބުނެވުނު ކަރުދާސްތަކާއި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 143 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައި ކަނޑައަޅުއްވާފައިވާ މަތީ މަޙްކަމާގެ ކޯޓުތަކުން ނިންމަވާ ނިންމެވުންތަކަށް ދަށުކޯޓުތަކުން ތަބާވުން ލާޒިމުކުރާ އުސޫލާ ޚިލާފަށް، މިފަދަ މައްސަލަތަކުގައި ވަކި ފާއިތުން ވަކިކޮށްފައިވާ ފަރާތްތަކަށް ކޯޓުތަކުން ގެއްލުމުގެ ބަދަލު ނަގައިދިނުމުގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމްކޯޓުގެ ނަންބަރު 2014/SC-A/27,30 ޤަޟިއްޔާއާއި ނަންބަރު 2017/SC-A/38 ޤަޟިއްޔާއިން ނިންމަވާފައިވާ ނިންމެވުންތަކާ ޚިލާފަށްކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާއެވެ.

<u>އިސްތިއުނާފު ކުރި ފަރާތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި ދެއްކިފައިވާ ވާހަކަތަކުގެ ޚުލާޞާ</u>

10. ދަޢުވާގެ ފަރާތުން މި ނިންމުން އިސްތިއުނާފުކުރި މައިގަނޑު ސަބަބަކީ މި މައްސަލައިގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސިވިލް ކޯޓުން ނިންމުމު އިރުގައި ސުޕްރީމްކޯޓުގެ ނަންބަރު 2017/SC-A/38 ޤަޟިއްޔާ އަދި 2014/SC-A/27 އާއި 2014/SC-A/30 މި ޤަޟިއްޔާތަކުގައި އިޖުތިހާދީ ބަދަލުވެރިކަން ގެއްލުމު ނުވާ ބަޔަކުގައި ބަދަލު ނަގައި ދިނުމާއި ގުޅޭ އުސޫލުތަކެއް ކަނޑައަޅުއްވާފައިވާއި އެ އުސޫލުތަކާއި ޚިލާފަށް މި މައްސަލައިގައި 01 (އެކެއް) އަހަރުގެ ބަދަލެއް ނަގައިދިނުމަށްވާކަމަށް ދެއްވުމުން ބުނެއެވެ.

11. އެގޮތުން ސުޕްރީމްކޯޓުގެ ނަންބަރު 2014/SC-A/27 އަދި 2014/SC-A/30 މި ޤަޟިއްޔާގެ ޚުލާޞާގެ 45 ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާން ކޮށްފައި ވަނީ ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމުގެ މައްސަލައެއްގައި މައްސޫލް އަދުލުވެރިކަން ފާހިމުކޮށް އަށް، އިޖުރާއީ އަދުލުވެރިކަން ފާހިމު ކުރުވިފައި ނެތްކަމަށް ޖަރީމަތުހުރިގެން ނުވަތަ ކޯޓުން ކަނޑައަޅާ ޙާލަތުގައި، އެހެނަކު ކުރިން ހުރި ވަޒީފާއަށް ރުޖޫޢަ ނުކުރެވޭނެ ކަމަށާއި އެ ޙާލަތުގައި ވަޒީފާއިން ވަކި ކުރި މުވައްޒަފުންނަށް ނަގައި ދެވޭނީ ހަމައެކަނި ބަދަލު ކަމަށާއި އެ ބަދަލު ވާންވާނީ މައްސަލައިގެ

ބާވަތަކާއި އެ މުވައްޒަފު ވަކި ކުރުމުގައި އިޖުރާއީ ޢަދުލުވެރިކަން ޤާއިމުވެފައި އޮތް މިންވަރެއްގެ މައްޗަށް ރިޢާޔަތްކޮށް ނަގައިދޭ ބަދަލަކަށް ކަމަށާއި އަދި އެ ބަދަލު މައުޟޫޢީ ޢަދުލުވެރިކަން ޤާއިމު ނުވާ ޙާލަތުގައި ނަގައިދޭ ގެއްލުމުގެ ބަދަލުގެ އަދަދަށް ވުރެ ކުޑަ ދުވަސް ކަމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ ކަމަށެވެ. އަދި ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2017/SC-A/38 ޤަޟިއްޔާގައި ބަޔާން ކޮށްފައި ވަނީ އިޖުރާއީ ޢަދުލުވެރިކަން ފުރިހަމައަށް ޤާއިމު ކުރެވިފައި ނުވާނަމަ ނަގައިދޭ ބަދަލުގެ އަދަދު މައުޟޫޢީ ޢަދުލުވެރިކަން ޤާއިމުވެފައި ނުވާ ޙާލަތުގައި ނަގައިދޭ ގެއްލުމުގެ ބަދަލުގެ އަދަދަށް ވުރެ ކުޑަ ދުވަސް ކަމަށް އަދި މި ބަދަލަކީ ވަޒީފާތަކު ފަރާތުގެ މައްޗަށް ޤާނޫނީ ގޮތުން ލާޒިމުކުރާ އިޖުރާއީ އިންސާފު ޤާއިމު ކޮށްފައި ނުވާތީ ހަމައެކަނި އަދަބެއްގެ ސިފައިގައި ރަމްޒީ ގޮތުން ނަގައިދޭ ބަދަލެއް ކަމަށެވެ.

12. އިސްތިއުނާފު ކުރެވިފައިވާ މައްސަލައިގައި އިސްތިއުނާފު ޢަރްޟުވާ ފަރާތުގެ މައްޗަށް ހުށަހެޅުން ތުހުމަތާއި ގުޅޭގޮތުން އިދާރީ ތަޙްޤީޤެއް ކުރެވުނު ކަމާ ދެކޭ އިސްތިއުނާފު ޢަރްޟުވާ ފަރާތުން ދެބަސް ނުވާ ކަމަށާއި، އެފަރާތުގެ ބަޔާން ނަގައި ބަޔާންތަކެއް ހުށަހެޅުވިފައިވާ ކަމަށާއި އަދި މި މައްސަލައިގައި ބަޔާންތަކެއް ނެގުމަށް ފުރުޞަތު އެފަރާތަށް ވަޒީފާއިން ވަކި ކުރުމަށް ޖަވާބު ދިފާޢުކުރަން ފުރުޞަތު ދީފައި އެފަރާތަށް ބަލާފައި ކުރެވިފައި ވާ ކަމަށެވެ.

13. ސިވިލް ކޯޓުން މި މައްސަލައިގައި އިޖުރާއީ ޢަދުލުވެރިކަން ޤާއިމު ނުވާކަމަށް ނިންމުން ބަޔާން ކޮށްފައިވަނީ [illegible] [illegible] ހިނގި ތަޙްޤީޤު ރިޕޯޓް ނުލިބުމާ އެކަމުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް ކަމަށެވެ. ނަމަވެސް މި މައްސަލައިގައި ތަޙްޤީޤު ކުރެވުނު ކަމާއި އިސްތިއުނާފު ޢަރްޟުވާ ފަރާތުގެ ބަޔާންތަކެއް ނެގުނުކަމާއި އެ ހުރިހާ ކަމެއް ދަށު ކޯޓުގައި ދައުލަތުގެ ފަރާތުން ބަޔާން ކޮށްފައިވާކަމަށް އިސްތިއުނާފު ޢަރްޟުވާ ފަރާތުން ވެސް ދަށު ކޯޓުގައި އިންކާރު ކޮށްފައި ނުވާކަމުން މި މައްސަލައިގައި އިޖުރާއީ ޢަދުލުވެރިކަން ޤާއިމު ނުވާ ކަމަށް ކަނޑައަޅައި 01 (އެކެއް) އަހަރު ދުވަހުގެ ބަދަލެއް ނަގައިދިނުމަށް ވަނީ މަދަނީ މުރާފަޢާ ކޯޓުތަކުން މިފަދަ މައްސަލަތަކުގައި ބަދަލު ނަގައިދޭ ނިންމުންތަކާއި ޚިލާފަށް ކަމަށާއި މި މައްސަލައިގައި ވެސް ބަދަލު

ނަގައިދޭންޖެހޭނީ އިޖުރާއީ އަދުލުވެރިކަމުގެ ގޮތުގައި މި ފުރިހަމަ ނުވެ އޮތް ކަންކަމުގެ މިންވަރަށް ބަލައިގެންކަމަށާއި، އިޖުރާއީ އަދުލުވެރިކަން ޤާއިމު ނުވާތީއާ ކިޔާފައި 01 (އެކެއް) އަހަރުގެ ބަދަލެއް ނަގައިދިނުމަކީ މި އުސޫލުތަކާ ހިލާފު ކަމެއް ކަމަށް ދައުވާކުރިން ބުނެއެވެ.

ޝަރީޢަތަށް ފާހަގަކުރެވުނު ކަންކަން

14. އަބްދުﷲ ޙަސަން ވަޒީރާއިން ވަކާލާތުކުރުމުގައި މައްސޫލީ އަދުލުވެރިކަން ގާއިމުވެފައިވާ ނަމަވެސް އިޖުރާއީ އަދުލުވެރިކަން ގާއިމުނުވާކަމަށް ސިވިލް ކޯޓުން ކަނޑައަޅާފައިވެއެވެ.[9] އަދި އިޖުރާއީ އަދުލުވެރިކަން ގާއިމުކުރުމެއް ނެތި ވަޒީރާއިން ވަކާލާތުކުރުމުގެ ސަބަބުން ބަދަލެއްގެ ގޮތުގައި 01 (އެކެއް) އަހަރު ދުވަހުގެ މުސާރައާއި އިނާޔަތްތަކާ ޖުމްލަ 149,520/-ރ (އެއްލައްކަ ސާޅީސްނުވަހާސް ފަސްސަތޭކަ ވިހި ރުފިޔާ) އާއި ރަމަޟާން މަހުގެ އިނާޔަތުގެ ގޮތުގައި ބަރާބަރު ފައިސާ ނަގައިދިނުމަށް ހުކުމް ކުރެއްވުމަށެވެ.[10] އިސްތިއުނާފު ކުރެވިފައިވާ މައްސަލައަށް ބަލާއިރު ދައުލަތުން މި މައްސަލަ އިސްތިއުނާފު ކޯޓަށް ފައިލުވީ އިޖުރާއީ އަދުލުވެރިކަން ގާއިމު ނުވާތީ ބަދަލުގެ ގޮތުގައި 01 (އެކެއް) އަހަރު ދުވަހުގެ ބަދަލެއް ނަގައިދީފައިވާތީ އިޖުރާއީ އަދުލުވެރިކަން ގާއިމުނުވާ ހާލަތްތަކުގައި ބަދަލު ނަގައި ދިނުމާއި މެދު މި އުސޫލުތަކާ ހިލާފުވާކަމަށް ބުނެ ހަމައެކަނި އެކަމުގެ މައްޗަށެވެ. އެހެންކަމުން މި މައްސަލައިގައި އޮތް ބަހުސަކީ ގެއްލުމުގެ ބަދަލުގެ ގޮތުގައި ސިވިލް ކޯޓުން ނަގައިދީފައިވާ މިންވަރުގެ މައްޗަށް ބިނާވެފައި އޮތް ބަހުސެއްކަން އެނގެއެވެ.

15. އަބްދުﷲ ޙަސަން ވަޒީރާއިން ވަކާލާތުކުރުމުގައި އިޖުރާއީ އަދުލުވެރިކަން ގާއިމުނުވާކަމަށް ސިވިލް ކޯޓުން ކަނޑައަޅާފައިވާ އަސާސަކީ ސަބަބުތަކަކަށް ބަލައެވެ. އަބްދުﷲ ޙަސަންގެ މައްޗަށް ތުހުމަތު ކުރެވުނު މައްސަލާގައި ސިފައިންގެ މިލިޓަރީ ޖޫރިން އަބްދުﷲ ޙަސަން އާއި ސުވާލުކޮށް ބަޔާން ނަގާފައިވީ ނަމަވެސް، އެ މައްސަލާގައި

[9] ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 3313/Cv-C/2019 މައްސަލައިގެ "ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތުގެ ރިޕޯޓް"
[10] ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 3313/Cv-C/2019 މައްސަލައިގެ "ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތުގެ ރިޕޯޓް"

އަބްދަދު ބަސަން އާދެދު ވަކި ފިޔަވަޅެއް އެޅުމަށް މިދިޔަ ބޯޑުން ނިންމާފައިވާކަން ހުށަހެޅިފައިވާ ދިފާޢުތަކުން އެނގެން ނެތުމާއި، އަބްދަދު ބަސަންގެ މައްޗަށް ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާ މައްސަލައާ ގުޅިގެން މިދިޔަ ބޯޑުން ތަޙްޤީޤު ރިޕޯޓް އެކުލަވާލާފައިވާކަން ދައުލަތުގެ ބަޔާންވެސް އެނގެން ހޯދުމުގެ މައްސަލަޔެވެ[11]. ބެލުމުން ސަބަބަކީ ދައުލަތުން އިންސާފުކޮށްދިނުމާއި އަދި ސިވިލް ކޯޓުން އިޖުރާއީ އަދުލުވެރިކަމާމެދު ނިންމުމާ ގުޅިގެން އެއްވެސް އިސްތިސްނާއީ ބަހުސެއް ކޮށްފައި ނުވާތީ އަބްދަދު ބަސަން ވަކި ޤާއިން ވަކިކޮށްދުމުގައި އިޖުރާއީ އަދުލުވެރިކަން ޤާއިމްކޮށްދީފައިވާކަމަށް ސިވިލް ކޯޓުން ކަނޑައަޅާފައިވީ ރަނގަޅަށް ކަމުގައި ބަލަންޖެހޭނެއެވެ. <u>މައުޟޫޢީ އަދުލުވެރިކަން ޤާއިމްކޮށްދިނުމަށްވުރެ، އިޖުރާއީ އަދުލުވެރިކަން ޤާއިމްކޮށްދިނުމަކުން، ނަގައިދޭ ބަދަލު ދެގުނަ ކުރުމަކީ ހަމަތަކެވެ.</u>

16. އެކަށީގެންވާ ސަބަބެއްނެތި ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމުން މުވައްޒަފަށް ލިބިދޭ ބަދަލުގެ ޤަރާރުގައި ބަދަލުދިނުމުން އަމުރު ކުރިމަތިވާކަމަށް ވަޒީފާއާބެހޭ ޤާނޫނު[12]ގެ 29 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ (3) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. ނަމަވެސް ބަދަލު ނަގައިދޭ މިންވަރު ޤާނޫނުން މަޙްދޫދުކޮށްފައި ނުވެއެވެ.

17. ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމުގައި މައުޟޫޢީ އަދުލުވެރިކަން ޤާއިމްކޮށްދިނުމަށްވުރެ، އިޖުރާއީ އަދުލުވެރިކަން ޤާއިމްކޮށްދިނުމަކުން ސާބިތުވާނަމަ، ވަޒީފާއިން ވަކިކުރި މުވައްޒަފަށް ނަގައިދޭ ބަދަލު ދެގުނަކުން މަތީ މަރުޙަލާގެ ކޯޓުތަކުން ނިންމާފައިވާ ބައެއް މައްސަލަތަކަށް ބަލާއިރު، **އެޓަރނީ ޖެނެރަލް އޮފީސް ވ އަޙްމަދު ރަޝާދު**[13] މައްސަލައިގައި، ފަނޑިޔާރު ބުނުއްވާ ސުވާލުގެ އިސްވެރިޔާ ތަޙުރީރުގައި ބަޔާންކުރައްވާފައިވާ މައުޟޫޢީ އަދުލުވެރިކަން ޤާއިމްކުރުމާއި އޮތް އިޖުރާއީ އަދުލުވެރިކަން ފުރިހަމަކޮށްދިނުނަމަ ނަގައިދޭ ބަދަލު ވާނީ މައްސަލައިގެ ބާވަތަކާއި، އެ މުވައްޒަފަކު ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމުގައި މައުޟޫޢީ އަދުލުވެރިކަން

[11] ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 3313/Cv-C/2019 މައްސަލައިގެ "ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތުގެ ރިޕޯޓް"

[12] ޤާނޫނު ނަންބަރު 02/2008

[13] ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2017/SC-A/38 ޤަޟިއްޔާ

ޤާއިމުވެފައި އޮތް މިންވަރެއްގެ މައްސަލައި، އިޖުރާއީ އަދުލުވެރިކަން ޤާއިމުކުރުމަށް ޓަކައިވާން ކަމަށް ބެލެވޭ
މުއްދަތަކަށް ރިޢާޔަތްކޮށްދޭން ޖެހޭއިރުވެސް އަދުލުވެރި ބަރާބަރު ކަމަށެވެ. އަދި މިފަދަ ހާލަތްތަކުގައި ޖެހޭއިރުވެސް ބަދަލު
މައްސަލާ އަދުލުވެރިކަން ގާއިމުވެފައިވާ ހާލަތެއްގައި ޖެހޭއިރުވެސް ގެއްލުމުގެ ބަދަލުގެ އަދަދުތަކުގެ
ކަމަށްބަލާނެކަމަށެވެ. މިގޮތުން އިތުރުން ވަޒީފާގެ ފައިދާތަކުން ފުރިހަމަކުރުން ޤާނޫނުން ލާޒިމުކުރާ އިޖުރާއަތު
ފުރިހަމަކޮށްފައި ނުވާނަމަ އެ ހާލަތުގައި ބަދަލު ހޯދައިދިނުން ލާޒިމުކުރާކަމަށާއި ބަދަލުދޭ ވަޒީފާގެ ފައިދާގެ
މައްސަލަ ޤާނޫނީގޮތުން ލާޒިމުކުރާ އިޖުރާއަތު އިންސާފު ގާއިމުކުރުމުގައި ނުވާތީ ހަމައެކަނި އަދަބެއްގެ ސިފައިގައި
ކަނޑައެޅުން ހައްގުވާ ބަދަލެއް ކަމަށް ބާރުނުކުރެވޭނެކަމުގައިވެއެވެ. ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ **އިސްލާމީ މަސްއޫލު ވ**
ހަމަސްކުން ޖެނަރަލްސަރވިސް ފައިނޭންސް ކޯޕަރޭޝަން ލިމިޓެޑް[14] މައްސަލައިގައިވެސް ފަނޑިޔާރު ޙުސައިނު
ޝަހީދުގެ ޚިޔާލުގައި ބަޔާންކުރައްވާފައި ވެސް މިގޮތަށެވެ.

<u>ބަދަލު ނަގައިދިނުމާ ގުޅޭ ހަމަޖެހުން މި މައްސަލައާއި ތަތުބީޤުކުރުން</u>

18. މި މައްސަލައިގައި ކަން ހިނގާފައިވާ ގޮތަށް ބަލާއިރު، އަންހެނުން ބައްސަނގެ މައްސަލަ ތުހުމަތު ކުރިމަތިވެ
މައްސަލާގައި ސިފައިންގެ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޢަސްކަރީ ބައްސަނގެ ދެލި ސަރަހައްދުގައި ބޭނުން ނުކުރެވޭ ހާލަތުގަ ނުވަތަ
އެ މައްސަލާގައި އަސްކަރީ ބައްސަނގެ އާއްމު ފަރި ފެށިގެނެވި ތުހުމަތު ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޢަސްކަރީގެ ނިންމުމެއް
ނުވަތަ ރިޕޯޓެއްވެސް ނެތެވެ. އަދި އެފަދަ ރިޕޯޓެއް ހުށަހަޅައިފައިވާކަން ދަށުކޯޓުގެ ބަޔާން ފެންނާކަށްނެތެވެ.

19. ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ޢަބްދުﷲ ޝަރީފާގެ އަމީނާ ވ މަޖިލީސް ރައްޔިތުން ފެހުރުމުގެ މި މައްސަލައާ އަހަރެއްގެ
ބަލާއިރު، ޢަބްދުﷲ ޝަރީފާގެ އަމީނާ ވ މަޖިލީސް ރައްޔިތުން ފެހުރުމުގައި، އެ މައްސަލަ ޖެނެރަލްސަރވިސް ކޯޓުގެ
ކުރިމައްޗަށް ހުށަހަޅާ، އެ ހުށަހެޅުން ޤަބޫލުކުރެވިފައިވެއެވެ. އަދި މަޖިލީސް ރައްޔިތުގެ މައްސަލަ ތުހުމަތު
ކުރިމަތިވެ އަހަރު އެ ބޭފުޅުން ސަބަބަކާ ކަމަށް ނިންމުމަށް ބޭފުޅާ ބެލެވުން ބޭނުމާ އުފައްދަން ހުށަ އެ ބޭފުޅުގެ

[14] ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނިންމެވުން 2017/SC-A/27,30 ދަޢުވާއާ

ކުރިމަތީގައި އެ ވަގުތު ހުރިކަން އެނގެންއޮންނަކަމާއި، އަޕީލަނު ހަސާލު ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމަށް އެކަށީގެންވާ ސަބަބެއް އޮތްކަމަށް އެ ބޯޑުން ޤަބޫލުކުރުން ސަބަބުތަކުގެ ބަޔާންކޮށް ދެނެގަތުމަށް އެ ބޯޑުން މަސައްކަތް ކޮށްފައިވާކަމަށް އެ ތަސްވީރުގައި ފާހަގަކުރައްވާފައިވެއެވެ. ނަމަވެސް ފުރުޞަތު ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމުގައި އިދާރީ ޢަދުލުވެރިކަން ފާއިތުވެފައިވާ ޢުމުރު ޤަވާޢިދުވާކަމާއި، ފުރުޞަތު ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމުގައި އިދާރީ ޢަދުލުވެރިކަން ފާއިތުވެގެންވާ ކަމަށް ބެލެވޭނީ އެއްވެސް ކުރެވުނީން، އެ ފުރުޞަތު ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމުގެ ކުރިން ޤާނޫނާއި ގަވާއިދާއި އެއްގޮތަށް ނުވަތަ ކޮމިޓީގެ ކުރިމައްޗަށް ނުވަތަ ފުރުޞަތު ޢަމަލުކުރަންޖެހޭ އިދާރީ ގަވާއިދާއި ނުވަތަ އުސޫލަކާއި ޚިލާފުވެއްޖެ ކަމަށް ފެންނަ ސަބަބެއްގައި އެ ފުރުޞަތަކަށް އެންމެގަދަވެގެން، އެކަންކުރާގޮތް ހިސާބުކޮށް އަދި އިދާރީ ކުރަމުގެ މައްސަލައެއް ބަލާ ބޯޑުން ނުވަތަ ކޮމިޓީން އެފުރުޞަތަކީ އެ ބޯޑުމަކީ ނުވަތަ ކޮމިޓީގެ ކުރިމައްޗަށް ހާޒިރުވެ އެ ޤަވާޢިދުތަކުގެ ދަށުން ޖަވާބުދާރީވުމުގެ ފުރުޞަތު ދިނުމަށްވާތީ، އެ ފުރުޞަތު ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމަށް ނުވަތަ އެއްގޮތަކަށްވެސް ބަދަލުކުރެވޭ ތިމާވެށިއް އަދި ހަމައެކަނި ބޯޑުން ނުވަތަ ކޮމިޓީން ނިންމައިފިނަމަ، ބޯޑުން ނުވަތަ ކޮމިޓީން ނިންމާ ނިންމުން ލިޔުމަކުން އެ ފުރުޞަތަށް ރައްދުކުރެވޭނެކަމަކީ، ބޯޑުން ނުވަތަ ކޮމިޓީން ނިންމާ ނިންމުމުގައި ބޯޑުގެ ނުވަތަ ކޮމިޓީގެ ނިންމުން ބިނާކުރި ސަބަބުތައް ބަޔާން ލިޔުން ގެނައުމަކީ ބާޠިލުކުރެވޭނެކަމަށްވާތީވެ ބާޠިލުކުރެވިދާނެކަމެވެ.

20. އިދާރީ ޢަދުލުވެރިކަން ގާއިމްކުރުމާ މިންވަރު ދެނެގަތުމަށްބަލާއި އިސްލާހު ބަޔާންކުރުމުން އުސޫލުތަކަށް މި މަސައްކަތަށް ތަޠްބީޤުކުރާއިރު، އިސްތިޢުނާފު ކުރެވިފައިވާ މަސައްކަތުގައި ހަމައެކަނި ފެންނަން އޮތީ މިދިޔަބަ ޝާހިދުން އަޙްމަދު ޙަސަން އާއި އަޙްމަދު ޝަރީފް ދިން ބަޔާން. މިދެބަޔާނުން ޝާހިދުން ހިނގާ ޤަޟިއްޔާގެ ފުރިހަމަ ނަތީޖާއަކަށް، އިސްތިޢުނާފު ކުރި ފަރާތް ސިފައިންގެ ކުރި ކޯޑު ނުވަތަ އަދަދުކުރަންޖެހޭ އިދާރީ ގަވާއިދާއި ނުވަތަ އުސޫލަކާއި ޚިލާފުވެއްޖެ ކަމަށް ފެންނަ ސަބަބެއް އެފަރާތުން އެނގިގެން ނަތީޖާ، އަޙްމަދު ޙަސަން ވަޒީފާއިން ވަކިކުރަން މިވަނީ ޝަރީފާން ނިންމި ނިންމުން ބިނާކުރި ސަބަބުތަކެއްވެސް އޮންނަކަން ނެތެވެ. މުވައްޒަފު ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމަށް ނިންމާ ނިންމުމާ އަދި އެ ނިންމުން ބިނާކުރި ސަބަބު

މުވައްޒަފުން އުނިކުރީ އިޖުރާއީ ޤަވާޢިދުތަކާ ޤާއިމުކުރުމުގައި އުސޫލު އަސާސީ އުއްކަވެވެ. މި މައްސަލައިގައި ތަރްތީބުން ހިންގުނު ކަމުގައިވިޔަނަމަވެސް އެ ތަރްތީބަކީ ފުރިހަމަ ތަރްތީބެއް ކަމުގައި ބެލެވޭނެ ނޫނެވެ.

21. އެހެންކަމުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ **އޭޕީ ޓްރޭޑިންގ ކޮމްޕެނީގެ އެމްޕްލޯއީސް ވ އަލްމާސް ރިސޯޓްސް** ޤަޟިއްޔާގައި އިޖުރާއީ އަދުލުވެރިކަން ޤާއިމުކުރަންޖެހޭ މިންވަރު ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާ މިންވަރަށް މި މައްސަލައިގައި އިޖުރާއީ އަދުލުވެރިކަން ގެއްލުވާލެވިފައިނުވާތީ، އިޖުރާއީ އަދުލުވެރިކަން ޤާއިމުކުރެވިފައިވާ މިންވަރަށް ބަލައި، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 3313/Cv-C/2019 ދަޢުވާގެ ނިންމުމަށް ބަދަލު ގެނައުމަށް ސަބަބެއް ނެތްކަމަށް އަޣުލަބިއްޔަތުން ބަލައިފައެވެ.

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ސަލީމްގެ ރައުޔު:

22. އިސްތިއުނާފު މި މައްސަލާގައި ޝަރީޢަތުގެ ކުރިމަތީގައި އޮތް ބަހުސަކީ، މުވައްޒަފަށް ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމުގައި ފާއިތުވާންޖެހޭ މަރުޙަލާ އަދުލުވެރިކަމާއި އިޖުރާއީ އަދުލުވެރިކަމުގެ ތަރުތީބުން، އިޖުރާއީ އަދުލުވެރިކަން ފާއިތުނުކުރާ މުވައްޒަފަކު ވަޒީފާއިން ވަކިކުރާ ހާލަތުގައި ގެއްލުމުގެ ބަދަލުގެ މިންވަރު ކަނޑައަޅުއްވާ ގޮތްތަކުން އޮތް ބަހުސެވެ.

23. އިޖުރާއީ އަދުލުވެރިކަން ޤާއިމުކުރުމަކާނުލައި އަހްމަދު ހަސަން، ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމުގެ ސަބަބުން އަދުލުވެރި ބަދަލެއްގެ ގޮތުގައި 01 (އެކެއް) އަހަރު ދުވަހުގެ މުސާރައާއި އިނާޔަތްތަކާ ޖުމްލަ -/149,520ރ (އެއްލައްކަ ސާޅީސްނުވަހާސް ފަސްސަތޭކަ ވިހި ރުފިޔާ) އާއި އެ މުއްދަތުގައި ހަމަސްދުވަހުގެ އިނާޔަތުގެ ގޮތުގައި ހައްގުވާ ފައިސާ އަހްމަދު ހަސަން އަށް ދޭންޖެހޭނެކަމަށް ކަނޑައަޅައި، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 3313/Cv-C/2019 ދަޢުވާގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ސަބަބަކީ، އަހްމަދު ހަސަން މުހުލަތެއް ނޯޓިސް ދީފައިނުވާ ޗިޓުގައި އަދާކުރަމުން ދިޔަ ވަޒީފާއިން ވަކިކުރި ކުރުމުގައި، ފުރިހަމަ ކުރަންޖެހޭ އިޖުރާއީ އަދުލުވެރިކަން ޤާއިމުކުރުމުގައި، ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމުގެ ސަބަބުން ނަގައިދިނުމާ ގެއްލުމުގެ ބަދަލުކަމެވެ.

24. އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުގެ އިސްތިއުނާފީ ބަޔާނާއި، އިސްތިފާ ބައްޔިނާކުރެވުނު ގޮތުން ސިވިލް ކޯޓުން ކަނޑައަޅާފައިވާ ބަދަލަކީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 143 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ) އާ ޚިލާފު ނިންމުމެއް ކަމުގައި ކަމަށް ބުނެ އުސޫލުގެ މައްސަލަ އަރާ ބަޔާނެވެ.

25. އެކަށީގެންވާ ސަބަބަކާނުލައި ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމުން މުވައްޒަފަށް ލިބިދޭ ބަދަލުތަކުގެ ތެރޭގައި ބަދަލުދިނުމަށް އަމުރު ކުރެވިދާނެކަމަށް، ވަޒީފާއާބެހޭ ޤާނޫނުގެ 29 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ (3) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކޮށް، ބަދަލުދޭން ވިސްނަން ކަނޑައަޅާފައިވާ ތިރާށާއި ކުރަންޖެހޭ ކަންކަން ބުނެވިދާނެ މާއްދާގެ (ބ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. ނަމަވެސް ބަދަލު ނަގައިދޭ ވިސްނަނު ޤާނޫނުން މަނާކުރެއްވާފައި ނުވެއެވެ.[15]

26. ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމުގައި މައުސޫލީ އަދުލުވެރިކަން ޤާއިމުވެފައި އޮތުމާ، އިޖުރާއީ އަދުލުވެރިކަން ޤާއިމުވެފައި ނުހޯދާނަމަ ދިފާޢުކުރުމުގެ ނުވަތަ ކޯޓުން ކަނޑައަޅާ ބާރުތަކުގައި، އެ މިހާރު ކުރިން ހުރި ވަޒީފާއަށް ރުޖޫޢަ ނުކުރެވޭނެ ކަމަށާއި، އެ ބާރުތަކުގައި ވަކިކުރުމުން ނަހަމައިން ދެވޭ ހަމައެކަނި ދާދި ބަދަލެއްކަމަށް، ވަޒީފާއާބެހޭ ޙިމާޔަތްދެވޭން އަދި ކޯޓުތަކުން ނިންމާފައިވާ ވަޒީފާއާގުޅޭ މައްސަލަތަކުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާޔާ، މިފަދަ ބާރުތަކުގައި ނަގައިދެވޭ ދާދި ބަދަލުގެ ގޮތުގެ ބަދަލުގެ ވިސްނަނު ކަނޑައަޅާފައިވާ އުސޫލު ވަޒީފާއާބެހޭ ޤާނޫނުގައި ބަދަލުގެ ވިސްނަނު ބާރެއް ބުނާ ކަނޑައެޅޭ ގޮތެއް ނެތެވެ. އޭގެ ސަބަބުން، ބަދަލު ނަގައިދިނުމުގައި އެއް ހަމައެއްނުޖެހި ކަނޑައަޅާފައިވާގައި ތަފާތު ބަދަލުތަކެއް ބަދަލު ނަގައިދީފައިވެއެވެ.

[15] ޤާނޫނު ނަންބަރު 2/2008 (ވަޒީފާއާބެހޭ ޤާނޫނު) އަށް ސިވިލްއިންގެ މަސައްކަތް ހިންގާނެ ޤާނޫނެއް ކަމުގައި ނުވިނަމަވެސް، މުވައްޒަފުނާ ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމުގެ ސަބަބުން ލިބޭ ގެއްލުމުގެ ބަދަލު ނަގައިދިނުމުގައި، ވަޒީފާއާބެހޭ ޤާނޫނާ ޚިލާފުވި ކަނޑައެޅިފައިވާ ނިންމުންތަކެއް މި މަސައްކަތަށް ތަޠްބީޤުކުރެވިދާނެކަން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2019/SC-A/75 ގެ 28 ވަނަ ނުކުތާއިން އެނގެއެވެ.

27. މަވްޟޫޢީ ޢަދުލުވެރިކަން ޤާއިމުކުރުމުގައި އަދި އިޖުރާއީ ޢަދުލުވެރިކަން ޤާއިމުކުރުމަށްޓަކައި ބާރުއަޅާތަނުގައި ގެއްލުމުގެ ބަދަލު ނަގައިދިނުމާ ގުޅޭ ހަމަތަކެއް ބަޔާންކޮށްދީފައިވާ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ **އިސްމާޢީލް މަސްޢޫދު ވ. ހައުސިންގ ޑިވެލޮޕްމަންޓް ކޯޕަރޭޝަން ލިމިޓެޑް**[16] ޤަޟިއްޔާއާއި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ **އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް ވ. އަޙްމަދު ރަޝާދު**[17] ޤަޟިއްޔާގައި ފަނޑިޔާރު ހުސްނުއްސުޢޫދު ފާހަގަކުރައްވާފައިވާފަދައިން، ވަޒީފާ ފަރާތުން ފުރިހަމަކުރުމަށް ޤާނޫނުން ލާޒިމުކުރާ އިޖުރާއާތު ފުރިހަމަކުރުމަކާ ނުލައި މުވައްޒަފަކު ވަޒީފާއިން ވަކިކޮށްފިނަމަ، އެ ހާލަތުގައި ބަދަލު ނަގައިދިނުން ލާޒިމުކަމާއި، ނަމަވެސް، އިޖުރާއާތު ފުރިހަމަކުރަމުން ގެންދިޔަނަމަވެސް ނަތީޖާ ބަދަލު ނުވާނޭ ޢަދުލު، މަސައްކަތުގައި މަވްޟޫޢީ ޢަދުލުވެރިކަން ކަނޑައަޅާފައިވާ މައްސަލައިގައި ގެއްލުމުގެ ބަދަލުގެ އަދަދަށްވުރެ ކުޑަވާންޖެހޭނެ ކަމަށް، އަދި އެ ބަދަލަކީ ވަޒީފާދޭ ފަރާތުގެ މަސްލަޙަތު ގެއްލުވާލުމެއް ނޫން އިންސާފު ގާއިމުކުރުމަށް ނުވާނޭގޮތަށް ހަމަހަމަކަން އަދަބެއްގެ ސިފައިގައި ދޭންޖެހޭ ބަދަލެއްކަމަށްވެ.

28. އިސްވެ ބަޔާންކުރެވުނު ހަމަތަކުގެ އިތުރުން، ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމުގެ މަސައްކަތްތަކުގައި މަވްޟޫޢީ ޢަދުލުވެރިކަން ޤާއިމުކުރުމުގައި އޮތް، އިޖުރާއީ ޢަދުލުވެރިކަން ޤާއިމުކުރުމުގައި ނަގަމުންދާ، އެ ފިޔަވަޅު ކަނޑައެޅިފަދަ ވަޒީފާއަށް ބަދަލު ދޭންޖެހޭ ކަމަށް، އެ ބަދަލުގައި ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމުގެ ގޮތުން ނިންމާފައިވާ ބަދަލު ދޭންޖެހޭ ކަމަށް ދެކެމެވެ، މަވްޟޫޢީ ޢަދުލުވެރިކަން ޤާއިމުކުރުމުގައި އަދި އިޖުރާއީ ޢަދުލުވެރިކަން ޤާއިމުކުރުމުގައި ނަގަމުންދާ ބަދަލު ދޭންޖެހޭ ކަމަށް، އެ ގޮތުގައި ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމުގެ އިޖުރާއީ ޢަދުލުވެރިކަން ގެއްލުވާލުމުގެ ބަދަލު މަވްޟޫޢީ ޢަދުލުވެރިކަން ޤާއިމުކުރުމުގެ ބަދަލު ދީފައިވާ ހާލަތުގައި ބަދަލު ދޭންޖެހޭ ދެކެމެވެ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ

16 ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2014/SC-A/27 ޤަޟިއްޔާ

17 ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2017/SC-A/38 ޤަޟިއްޔާ

ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ މުޙައްމަދު ސަޢޫދާން ނަޞީރު ވ. ދިވެހި ދައުލަތު ޤަޟިއްޔާގައި[18] ފަނޑިޔާރު ޢަލީ ރަޝީދު ހުސައިން ފާހަގަކުރައްވާފައިވެއެވެ.

އިޖުރާއީ އަދުލުވެރިކަން ޤާއިމުނުކޮށް ވަޒީފާއިން ވަކިކޮށްފައިވާ މައްސަލަތަކުގައި ގެއްލުމުގެ ބަދަލުދޭއިރު މަތީ މަރުޙަލާގެ ކޯޓުތަކުން ނިންމާފައިވާ ބައެއް ނިންމުންތައް:

29. ކުރިން އިސްވެ އިޝާރާތްކުރެވުނު ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ **އެޓަރނީ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް ވ. އަޙްމަދު ރަޝާދު** ޤަޟިއްޔާއަށް[19] ބަލާއިރު، އެ ޤަޟިއްޔާގައި އިސްތިއުނާފަށް ރައްދުވި ފަރާތް ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމުގައި މަޢުޟޫޢީ އަދުލުވެރިކަން ފުރިހަމަވެފައި ވީނަމަވެސް، އިޖުރާއީ އަދުލުވެރިކަން ޤާއިމުކުރެވިފައިނުވާތީ، ގެއްލުމުގެ ބަދަލުގެ ގޮތުގައި ނަގައިދީފައިވޭ، 2 (ދޭއް) މަސްދުވަހުގެ މުސާރައެވެ. މި މަސްދުވަހުގެ މުސާރައާ އެއްވަރުގެ އަދަދެއް ބަދަލުގެ ގޮތުގައި ނަގައިދިނުމަށް އެ މައްސަލާގައި ނިންމި ސަބަބެއްގެ ގޮތުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ، 2 (ދޭއް) މަސްދުވަހުގެ މުއްދަތަކީ، އިޖުރާއީ އަދުލުވެރިކަން ޤާއިމުކުރުމުގެ މަސައްކަތްކުރުމަށް ހޭދަވާނެ ކަމަށް ބެލެވޭ އެކަށީގެންވާ ކަމަށް މުއްދަތެއް ކަމަށް ފެންނާތީ އެ މުއްދަތަކަށް ނިސްބަތްކޮށްގެންނެވެ.

30. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ **މުޙައްމަދު ސަޢޫދާން ނަޞީރު ވ. ދިވެހި ދައުލަތު** ޤަޟިއްޔާގައި[20] އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމުގައި މަޢުޟޫޢީ އަދުލުވެރިކަން ފުރިހަމަވެފައި ވީނަމަވެސް، އިޖުރާއީ އަދުލުވެރިކަން ޤާއިމުކޮށްފައިނުވާތީ، ގެއްލުމުގެ ބަދަލުގެ ގޮތުގައި 3 (ތިނެއް) މަސްދުވަހުގެ މުސާރަ ނަގައިދީފައިވެއެވެ. ތިން މަސްދުވަހުގެ މުސާރައާ އެއްވަރުގެ އަދަދެއް ބަދަލުގެ ގޮތުގައި ނަގައިދިނުމަށް މި މައްސަލާގައި ނިންމި ސަބަބުގެ ގޮތުގައިވެސް ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ، 3 (ތިނެއް) މަސްދުވަހުގެ މުއްދަތަކީ،

[18] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2019/SC-A/17 ޤަޟިއްޔާގެ 28 ވަނަ ނުކުތާ

[19] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2017/SC-A/38 ޤަޟިއްޔާ

[20] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2019/SC-A/17 ޤަޟިއްޔާ

އިޤްރާރީ އިންސާފު ޤާއިމުކުރުމުގެ މަސައްކަތްކުރުމަށް ހަރަދާނާ ކަމަށް ބެލެވޭ އުސޫލުތަކާ މުއްދަތެއް ކަމަށް ފެންނާތީ އެ މުއްދަތަކީ ނިސްބަތްކޮށްފައެވެ.

31. ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމުގައި މަސްއޫލީ އަދުލުވެރިކަމާއި، އިޤްރާރީ އަދުލުވެރިކަން ޤާއިމުކޮށްދިނުމާއި، އަދި ވަޒީފާ އަނބުރާ ދޭން އަންގާނެ ޖާގައެއް ނެތްކަމަށް ކަނޑައަޅައި، ގެއްލުމުގެ ބަދަލުގެ ގޮތުގައި 1 (އެކެއް) އަހަރު ދުވަހުގެ މުސާރައާއި އިނާޔަތް ނަގައިދީ ނިންމާފައިވާ، ވަޒީފާއާބެހޭ ޓްރައިބިއުނަލްގެ ނަންބަރު 23/VTR/2019 މައްސަލާގައި ނިންމި ނިންމުން ބާތިލްކޮށް ގެއްލުމުގެ ބަދަލުގެ ގޮތުގައި 9 (ނުވައެއް) މަސްދުވަހުގެ މުސާރަ ނަގައިދީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2021/HC-A/267 ޤަޟިއްޔާ ނިންމާފައިވެއެވެ. މި ނިންމުމަށް ބަދަލުގެންނަންޖެހޭ ސަބަބެއް ނެތްކަމަށް ކަނޑައަޅައި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ 2022/SC-A/36 ޤަޟިއްޔާގައި އެ ކޯޓުން ޙުކުމް ކޮށްފައިވެއެވެ.

އިސްތިފާ ބަޔާންކުރެވުނު ހަމަޖެހުމުގެ އަލީގައި އަދުލުވެރި ބަދަލެއް ކަނޑައެޅުން:

32. ކުރިން އިސްތިފާ ބަޔާންކުރެވުނު ހަމަޖެހުމާއި އަދި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުން ނިންމާފައިވާ މިބާވަތުގެ މައްސަލަތަކުގެ އަލީގައި، އިސްތިއުނާފު ކުރުވިފައިވާ މައްސަލައިގައި އަދުލުވެރި ބަދަލެއް ކަނޑައެޅުމުގައި އަންނަނިވި ކަންކަމަށް ބެލުން މުހިންމު ކަމުގައި ދެކެމެވެ.

33. އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ އަހްމަދު ބަސަން، މޯލްޑިވްސް ނޭޝަނަލް ޑިފެންސް ފޯސްގައި އަދާކުރަމުންދިޔަ ވަޒީފާއިން ވަކިކޮށްފައިވަނީ، އަދުލުވެރި އުސޫލުތަކާ ސަބަބެއް ހުރެގެން ކަމަކާއި އަދި އަހްމަދު ބަސަން އަދާކުރަމުންދިޔަ ވަޒީފާ އަނބުރާ އިޢާދަކުރަންޖެހޭ ސަބަބެއް ނެތްކަމަށް، އިސްތިއުނާފު ކުރުވިފައިވާ ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 3313/Cv-C/2019 ޤަޟިއްޔާގައި ކަނޑައަޅާފައިވެއެވެ. އެ ނިންމުން، އަހްމަދު ބަސަންގެ ފަރާތުން އިސްތިއުނާފުކޮށްފައި ނުވެއެވެ.

34. އެހެންކަމުން، މި މައްސަލައިގައި އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތް ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމުގައި ފާއިތުވާންޖެހޭ މަސްއޫލީ އަދުލުވެރިކަން ފުރިހަމަކޮށްފައިވާކަމާމެދު ޝައްކުވުމުގެ ދުރުގައި ދަބަސްވުމެއް ނެތެވެ.

35. ހަމައެއާއެކު، އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ އަޙްމަދު ޙަސަން، މ. ޖީބީލް ނާޝަނަލް ޖެނެރަލް ޕިރިހޭގެ ވަޒީފާއިން ވަކިކޮށްފައިވަނީ، ސިވިލް ސަރވިސް ޤަވާޢިދު ނިޒާމީ ފިޔަވަޅުގެ ބައިގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންތައްތަކާ ޚިލާފުވެފައިވާތީއެވެ. ސިވިލް ސަރވިސް ޤަވާޢިދުގެ ނިޒާމީ ފިޔަވަޅުތަކުގެ ދަށުން ނިޒާމީ ފިޔަވަޅު އަޅަންޖެހޭނީ މި އިސްތިއުނާފުގައި ދައްކާފައިވާ ބަހައްޓާފައިވާ ވަކިވާ ގޮތަށް ފިޔަވަޅު ނުއެޅި ނިޒާމީ ފިޔަވަޅުގައި ސިވިލް ސަރވިސް ޤަވާޢިދު ނިޒާމާއި ޚިލާފަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާ ބަޔަކު މައްސަލަ. އަދި، މިފަދަ މައްސަލަތަކުގައި މަޤާމާއި މަސްއޫލިއްޔަތު ސިވިލްސަރވިސްގެ ޤަވާޢިދާ ޚިލާފަށް ހިނގާ މައްސަލަތަކުގައި ބެލުންތައް ބެހޭ ބެލުމަށް ކަމަށް ޤަވާޢިދުގެ ކަނޑައެޅިފައިވާ ބައިތަކެއް ކަމަށް ފާހަގަކޮށްފައެވެ.

36. މުވައްޒަފު ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމުގައި ފުރިހަމަކުރަންޖެހޭ މަސްއޫލު އަދުލުވެރިކަން ފުރިހަމަކޮށް، އަދި އަދުލުވެރިކަން ފުރިހަމަކުރުން ފާއިތުކުރަންޖެހޭ ނިޒާމަކީ ނިޒާމީ ފިޔަވަޅު އެޅުމުގެ ބަޔަކުން، މައްސަލަތަކުގައި މަސްއޫލު އަދުލުވެރިކަން ގާއިމުކުރުމާ ހިލާފުވެ ނިޒާމީ ފިޔަވަޅު އެޅުމުގެ ބެލުމުގެ އިތުރަށް ކުރަންޖެހޭ ކަމަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ގިނަ ނިންމުންތަކުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

37. މުވައްޒަފު ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމުގައި އަދި އަދުލުވެރިކަން ފާއިތުވާ އުސޫލު މިންވަރުކޮށް މައްސަލައި އެކަމަށް ފާހަގަ މުއްދަތެއް ބެލުމުގެ ބަދަލު ކަނޑައެޅުން ބެލުމަށް، މި މައްސަލާގައި އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ އަޙްމަދު ޙަސަން، މ. ޖީބީލް ނާޝަނަލް ޖެނެރަލް ޕިރިހޭގެ ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމުގައި ފުރިހަމަކުރަންޖެހޭ އަދި އަދުލުވެރިކަން ފުރިހަމަ ފިޔަވަޅު ނިޒާމީ ފިޔަވަޅު ކަނޑައެޅި ސަބަބު، ސިވިލްސަރވިސް ކޮމިޝަނު ގުޅުން ހިނގުމާއި، ސިވިލްސަރވިސްގެ ޤާނޫނު ދިމާވާ އެކިއެކި މައްސަލަތައް ބަލައި، އަމަލުކުރަންޖެހޭ ފިޔަވަޅު އެޅުމަށް، މިފަދަ ޚިދުމަތުގެ ކަމުގެ ޤާނޫނު ނަންބަރު 1/2008 (ސިވިލްސަރވިސްގެ ޤާނޫނު)ގެ 43 ވަނަ މާއްދާގައި ބާރުލިބިދޭ، އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ އަޙްމަދު ޙަސަންގެ މައްސަލަ

ތުހުމަތުކުރެވުނު މައްސަލާގައި ސިފައިންގެ މިލިޓަރީ ޕޮލިހުން އަޙްމަދު ހަސަންއާއި ސުވާލުކޮށް ބަޔާން ނަގާފައިވީ ނަމަވެސް، އެ މައްސަލާގައި އަޙްމަދު ހަސަންއާމެދު ވަކި ފިޔަވަޅެއް އެޅުމަށް މިލިޓަރީ ޕޮލިހުން ނިންމައި އެކަމުގެ މައްޗަށް ތަޙުޤީޤު ރިޕޯޓެއް އެކުލަވާލާފައިވާ ނުވާތީ، އެ ސަބަބުގެ މައްޗަށް ނިންމުމެއް ކަން އެނގެއެވެ.[21]

38. އަޙްމަދު ހަސަން، މޯލްޑިވްސް ނެޝަނަލް ޑިފެންސް ފޯސްގެ ވަޒީފާއިން ވަކިކޮށްފައިވަނީ، މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ކުރު ކުރުގެ ވެރިން ފެނުނު މައްސަލައަކާ ގުޅިގެންނެވެ.[22] މި ކަމާ ގުޅިގެން ތަޙުޤީޤެއް ހިންގުނެވެ. އަޙްމަދު ހަސަންގެ ބަޔާންނެއް ނަގައިފައެވެ.

39. އެހެންކަމުން، އަޙްމަދު ހަސަން، މޯލްޑިވްސް ނެޝަނަލް ޑިފެންސް ފޯސްގެ ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމުގައި މައުޟޫޢީ ޢަދުލުވެރިކަން ފުރިހަމަވެފައި ވީނަމަވެސް، އިޖުރާއީ ޢަދުލުވެރިކަން އެންމެ ފުރިހަމަކަމަށް ޒާމިނުކުރެވިފައިނުވާތީ، 3 (ތިނެއް) މަސް ދުވަހާ އިޖުރާއީ އިންސާފު ޒާމިނުކުރުމުގެ މަސައްކަތްކަމުކުރުމަށް ހަދަވާނޭ ކަމަށް ބަލާފާ އެކަށީގެންވާ މުއްދަތެއްގެ ގޮތުގައި ބަލައި، ބަދަލުގެ ގޮތުގައި 3 (ތިނެއް) މަސްދުވަހުގެ މުސާރައާ އެއްވަރުގެ ޢަދަދެއް ނަގައިދިނުމަށް މައްސަލަ ނިންމަން ފެނެއެވެ.

އިސްތިއުނާފު ބުރަސްއިން ޝަރީޢަތު ހުކުމް:

40. މި މައްސަލައިގައި ފާސްވާ ޤަރާރާ ގުޅޭ ކަންކަން ސާބިތުކުރެވިއްޖެއެވެ.

އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ އިޖުރާއަތު ބަޔާންކޮށްދިނުން

41. މި ޤަޟިއްޔާގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން ނުކުމެ ކުރުމުން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓަށް މި ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ޤަވާއިދުގެ ބަޔާން މައްސަލައިގެ ހުށަހެޅުމަށް ފުރުސަތުއެވެ. އެގޮތުން

[21] މިނިސްޓްރީ އޮފް ޑިފެންސް އެންޑް ނެޝަނަލް ސެކިއުރިޓީގެ ނަންބަރު PM-1/2015/11(2) (19ޖަނަވަރީ 2015) ވަޒީފާއިން ވަކިކުރި ސިޓީ
[22] ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 3313/Cv-C/2019 ޤަޟިއްޔާގެ ފަހުގެ ދިފާޢުގެ ހުކުމްނާމާގެ 3 ގެ (ށ)

އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ހުށަހެޅުމުގެ މުއްދަތަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން މި ޤަޟިއްޔާގައި ހުކުމް ކުރާ ތާރީހުން ފެށިގެން 30 (ތިރީސް) ދުވަހެވެ. އަދި އެ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތުގެ ރިޕޯޓު ޚަސްމުންނަށް ހަވާލުކުރެވިއްޖެނަމަ، އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ މުއްދަތު ގުނަން ފަށާނީ ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތުގެ ރިޕޯޓު ޚަސްމުންނާ ހަވާލުކުރާ ތާރީހުން.އެހެންނަމަވެސް ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތުގެ ހުކުމްނާމައަށް ބިނާކޮށްގެން އިސްތިއުނާފަށް ހުށަހެޅިދާނެއެވެ.

ހުކުމް:

ދެންފަހު، އިސްވެ ބަޔާންވުނު ކަންކަން އެގޮތުގެ މަތިން ހުރުމުން، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 3313/Cv-C/2019 ޤަޟިއްޔާގެ ނިންމުމަށް ބަދަލު ގެންނަންޖެހޭ ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ ސަބަބެއް ނެތްކަމަށް މި މައްސަލަ ބެލި މިކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރުންގެ އިއްތިފާޤުން ހުކުމްކޮށްފީމެވެ.

މި ޤަޟިއްޔާ ބަލައި ހުކުމް ކުރީ:

އިސްފަނޑިޔާރު ހުސައިން ޝަހީދު — ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ފައިސަލް (ރިޔާސަތު) — ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ސަލީމް